

Media – czwarta władza?

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Film
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Bibliografia:

- Źródło: *Ustawa z 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl.
- Źródło: Antoni Dudek, *Co po piętnastu latach naprawdę wiemy o aferze Rywina?*, 29.01.2018 r., dostępny w internecie: opinie.wp.pl [dostęp 29.08.2019 r.].
- Źródło: *Mija 16 lat od ujawnienia afery „łowców skór”*, 23.01.2018 r., dostępny w internecie: fakty.interia.pl [dostęp 29.08.2019 r.].

- Źródło: PAP, *Media: Władze Chin chcą zacieśnić kontrolę nad religią w internecie*, 11.09.2018 r., dostępny w internecie: gosc.pl [dostęp 29.08.2019 r.].
- Źródło: *Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 29.08.2019 r.].
- Źródło: *W PE o mediach. „Kto kontroluje czwartą władzę?”*, dostępny w internecie: tvparlament.pl [dostęp 29.08.2019 r.].
- Źródło: Paweł Rozpiątkowski, *Czwarta władza jest potrzebna – Kilka refleksji na święto dziennikarzy*, dostępny w internecie: prasa.wiara.pl [dostęp 29.08.2019 r.].
- Źródło: M. N., *Jaka jest kondycja dzisiejszego dziennikarstwa? Skowroński wyjaśnia!*, dostępny w internecie: televizjarepublika.pl [dostęp 29.08.2019 r.].
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: prezydent.pl [dostęp 29.08.2019 r.].

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Monteskiusz jest autorem zasady trójpodziału władz. Podzielił on władzę na ustawodawczą, wykonawczą i sędziowską. Obecnie do monteskiuszowskiej triady można dołożyć kolejny element – media, które określa się mianem czwartej władzy. Czy tak jest w rzeczywistości?

Twoje cele

- Omówisz funkcje mediów.
- Przeanalizujesz przykłady kontroli władzy przez media.
- Wskażesz przypadki ograniczania praw mediów.
- Wyjaśnisz rolę Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji w Rzeczypospolitej Polskiej.
- Rozstrzygniesz, czy poziom krytycyzmu mediów jest zależny od ich orientacji politycznej.

Przeczytaj

Środki masowego przekazu – mass media

Mass media to element współczesnej kultury masowej oddziałującej na społeczeństwo i poszczególne jednostki. Podstawową rolą mediów jest przekaz informacji oraz współtworzenie opinii publicznej. Media pełnią też funkcje: rekreacyjną, kulturotwórczą, integracyjną i edukacyjną, odgrywają rolę nieformalnej kontroli społecznej. Ta ostatnia funkcja bezpośrednio wiąże się z rolą mediów jako **czwartej władzy**. By mogło dojść do tego zjawiska, media muszą być niezależne od władzy politycznej.

Zasadniczo rola mediów jest uzależniona od ustroju państwa, w którym funkcjonują. W państwie demokratycznym jest ona duża, w niedemokratycznym są z reguły na usługach władzy i pełnią rolę tuby propagandowej. Są one częścią systemu władzy.

Funkcje mediów jako czwartej władzy

Czwarta władza to funkcja mediów realizowana w państwie demokratycznym, w którym mają zagwarantowaną niezależność działania i realizowania swoich podstawowych funkcji, w tym związanych z kontrolowaniem władzy i tworzeniem opinii publicznej.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Przykłady mediów jako czwartej władzy

Każdy profesjonalny dziennikarz powinien w swojej pracy przestrzegać zapisów Karty Etycznej Mediów. Określa ona zasady, jakimi powinien kierować się dziennikarz, który szanuje prawa człowieka, dobro wspólne oraz jest świadomy roli mediów we współczesnym świecie.

Źródło: domena publiczna.

W mediach bardzo często pojawiają się informacje demaskujące afery, skandale czy też niedociągnięcia władz na różnym szczeblu. Dotyczy to zarówno życia politycznego, gospodarczego, społecznego, jak i kulturalnego.

Oceń, czy poniższe teksty są przykładem realizacji przez media funkcji czwartej władzy.

((Antoni Dudek

Co po piętnastu latach naprawdę wiemy o aferze Rywina?

27 grudnia 2002 roku w „Gazecie Wyborczej” ukazał się artykuł „Ustawa za łapówkę, czyli przychodzi Rywin do Michnika”. Dotyczył on korupcyjnej propozycji, jaką w lipcu 2002 roku złożył kierownictwu spółki Agora (wydawcy „Gazety Wyborczej”) znany producent filmowy Lew Rywin. Sprawa dotyczyła projektu nowej ustawy o radiofonii i telewizji, jaką postanowił przygotować rząd Millera, a ściślej zawartego w nim przepisu antykoncentracyjnego, zabraniającego firmie posiadającej ogólnopolski dziennik posiadania stacji telewizyjnej. W praktyce ten ogólny przepis dotyczył głównie Agory, która nie ukrywała, że jest zainteresowana kupnem udziałów w telewizji Polsat, a jej przedstawiciele wiosną 2002 roku prowadzili w kręgach rządowych aktywny lobbing na rzecz nadania ustawie pożądanego przez nich kształtu. (...)

Tymczasem Rywin, najpierw w rozmowie z prezes Agory Wandą Rapaczyńską, a następnie podczas spotkania z Adamem Michnikiem 22 lipca, sformułował propozycję nadania ustawie takiego kształtu, który pozwoliłby Agorze na kupno Polsatu. W zamian, występując w imieniu anonimowej, ale mającej według niego poparcie premiera „grupy trzymającej władzę”, domagał się 17,5 mln dolarów dla swoich mocodawców, dla siebie stanowiska prezesa Polsatu, a dla Leszka Millera życzliwości ze strony „Gazety Wyborczej”. (...)

Do tego sprowadzają się niepodważalne fakty, potwierdzone przez utworzoną z inicjatywy PO i PiS w styczniu 2003 roku dziesięcioosobową sejmową komisję śledczą pod przewodnictwem Tomasza Nałęcz (UP) z zadaniem wyjaśnienia kulis sprawy, a w szczególności tego, kto w rzeczywistości stał za Rywinem (...).

Źródło: Antoni Dudek, *Co po piętnastu latach naprawdę wiemy o aferze Rywina?*, 29.01.2018 r., dostępny w internecie: opinie.wp.pl [dostęp 29.08.2019 r.].

“ **Mija 16 lat od ujawnienia afery „łowców skór”** ”

Pracownicy łódzkiego pogotowia zabijali pacjentów i sprzedawali informację o zgonach zakładom pogrzebowym. 23 stycznia mija 16 lat od ujawnienia przez dziennikarzy „Gazety Wyborczej” i Radia Łódź wstrząsającego procederu. 23 stycznia 2002 r. ukazał się artykuł, w którym dziennikarze ujawnili, że w łódzkim pogotowiu handlowano informacjami o zgonach, a być może także celowo zabijano pacjentów.

Opisywano też poszlaki wskazujące na to, że niektórym chorym podawano lek zwiotczający mięśnie, co miało prowadzić do śmierci.

Źródło: *Mija 16 lat od ujawnienia afery „łowców skór”*, 23.01.2018 r., dostępny w internecie: fakty.interia.pl [dostęp 29.08.2019 r.].

O tym, jak silne mogą być media, przekonał się Richard Nixon, prezydent Stanów Zjednoczonych w latach 1972–1974. Za jego prezydentury doszło do ujawnienia afery politycznej nazwanej Watergate. Upublicznili ją dziennikarze gazety „Washington Post”, którzy opublikowali artykuł o nielegalnych działaniach ludzi z otoczenia prezydenta. Chodziło o włamanie do siedziby sztabu rywala politycznego z Partii Demokratycznej w celu zamontowania podsłuchu. Media rozpoczęły szeroko zakrojoną kampanię informacyjną, co doprowadziło do powołania w 1973 roku senackiej komisji mającej wyjaśnić tę aferę. Obnażyła ona liczne nielegalne działania, o których wiedział prezydent Nixon. W wyniku kampanii medialnej został sporządzony wniosek o rozpoczęcie procedury odwołania Nixona z urzędu prezydenta. Taka procedura określana jest jako *impeachment*. By uniknąć większego upokorzenia i skandalu, Nixon w sierpniu 1974 roku zrezygnował z prezydentury.

Media pod kontrolą

“ PAPER

Media: Władze Chin chcą zacieśnić kontrolę nad religią w internecie

Władze ChRL opublikowały projekt wytycznych wymierzonych w zamieszczane w internecie „chaotyczne informacje” na temat religii – poinformował we wtorek państwowy dziennik „Global Times”. Pekin konsekwentnie zacieśnia kontrolę nad grupami

wyznaniowymi. Zgodnie z projektem wszystkie organizacje rozpowszechniające treści religijne w internecie będą musiały uzyskać odpowiednie licencje od urzędów nadzorujących wyznania na szczeblu prowincji – podała gazeta, cytując ogłoszony w poniedziałek dokument.

Po uzyskaniu pozwoleń organizacjom wolno będzie „propagować religię i prowadzić szkolenia religijne”, ale wyłącznie na należących do nich platformach internetowych, których użytkownicy będą musieli podawać prawdziwe nazwiska, by się zarejestrować.

Zabronione będzie publikowanie i transmitowanie w internecie wszelkich praktyk religijnych, takich jak modlitwy czy palenie kadzideł, w formie tekstu, zdjęć, nagrań dźwiękowych i filmów. Projekt wprost zakazuje również platformom religijnym podlegania do działalności wywrotowej, sprzeciwiania się przywództwu Komunistycznej Partii Chin (KPCh) oraz promowania ekstremizmu i separatyzmu.

Źródło: PAP, *Media: Władze Chin chcą zacieśnić kontrolę nad religią w internecie*, 11.09.2018 r., dostępny w internecie: gosc.pl [dostęp 29.08.2019 r.].

Oceń politykę władz chińskich wobec mediów społecznościowych.

Rola i zadania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji

W państwie demokratycznym media są poddane pewnej kontroli, np. przez [Krajową Radę Radiofonii i Telewizji](#) w RP.

“ *Ustawa z 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji*

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

Art. 6

1. Krajowa Rada stoi na straży wolności słowa w radiu i telewizji, samodzielności dostawców usług medialnych i interesów odbiorców

oraz zapewnia otwarty i pluralistyczny charakter radiofonii i telewizji.

2. Do zadań Krajowej Rady należy w szczególności:

- 1) projektowanie w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów kierunków polityki państwa w dziedzinie radiofonii i telewizji;
- 2) określanie, w granicach upoważnień ustawowych, warunków prowadzenia działalności przez dostawców usług medialnych;
- 3) podejmowanie, w zakresie przewidzianym ustawą, rozstrzygnięć w sprawach koncesji na rozpowszechnianie programów, wpisu do rejestru programów, zwanego dalej „rejestrem”, oraz prowadzenie tego rejestru; (...)
- 4) sprawowanie w granicach określonych ustawą kontroli działalności dostawców usług medialnych;
- 5) organizowanie badań treści i odbioru usług medialnych; (...)
- 6a) ustalanie (...) wysokości opłat abonamentowych;
- 7) opiniowanie projektów aktów prawnych oraz umów międzynarodowych dotyczących radiofonii i telewizji lub audiowizualnych usług medialnych na żądanie; (...)
- 10) współpraca z właściwymi organizacjami i instytucjami w zakresie ochrony praw autorskich, praw wykonawców, praw producentów oraz dostawców usług medialnych; (...)
- 12) inicjowanie i wspieranie samoregulacji i współregulacji w zakresie dostarczania usług medialnych;
- 13) upowszechnianie umiejętności świadomego korzystania z mediów (edukacji medialnej) oraz współpraca z innymi organami państwowymi, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami w zakresie edukacji medialnej.

Źródło: *Ustawa z 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl.

Wyjaśnij, jaką rolę odgrywa w Polsce KRRiT.

Media manipulują informacjami, wykorzystując liczne sposoby. Listę metod opisał Andrzej Potocki OP w artykule *Mass media – narzędzie przekazu prawdy i manipulacja prawdą*, który ukazał się w czasopiśmie „Teofil”.

Natychmiastowość informacji

Podawanie wiadomości dlatego, że są najnowsze. Nie przeprowadza się selekcji merytorycznej wiadomości. Ich waga jest jeszcze nieznana; dopiero ujawni się z czasem. Najważniejsze, że wiadomości są atrakcyjne, bo nowe. W ten sposób kreuje się całkiem przypadkową hierarchię wartości.

Celowe opóźnianie przekazu informacji

Umieszczenie informacji na dalszej stronie w gazecie czy w końcu w telewizyjnych wiadomości. Takie ułożenie informacji pomniejsza jej znaczenie.

Deinformacja społeczeństwa

Preparowanie informacji na potrzeby różnych środowisk opiniotwórczych i za ich pośrednictwem docieranie do szerszego adresata. To także puszczenie – obok informacji prawdziwej, ale niekorzystnej dla dysponentów mediów – kontrinformacji mającej neutralizować wpływ tej pierwszej.

Zatrucie informacyjne

Sprawy ważne pokazuje się jako mało ważne, a sprawom nieważnym nadaje się duże znaczenie. W ten sposób dekomponuje się lub uniemożliwia ukształtowanie optymalnej hierarchii wartości.

Mówienie półprawd

Pokazanie jedynie części prawdy. Odbiorca, otrzymując tylko tyle, buduje sobie fałszywy obraz rzeczywistości.

Wprowadzanie tematów zastępczych

Zabieg mający na celu odwracanie uwagi od spraw i wydarzeń ważnych dla osób manipulowanych.

Odwoływanie się do emocji

Zabieg, który przybiera różne formy, od budzenia antypatii, a nawet nienawiści w stosunku do określonych idei, osób lub grup społecznych, po wywoływanie stanów lękowych, antagonizowanie ludzi.

Kreowanie wroga albo kozła ofiarnego

Znalezienie obiektu, na którym można skupić uwagę odbiorców manipulacji. Tym samym odwraca się ich uwagę od problemów (trudności) istotnych. Jak pokazuje społeczna praktyka, kreowanie urojonego wroga zapewnia działaniom manipulatorskim wysoką skuteczność.

System S-M-S

Skrót od sensacja–muzyka–seks; polega na umiejętnym, uwzględniającym aktualne zainteresowania i potrzeby odbiorcy, dozowaniu sensacji.

Źródło: dostępny w internecie: <https://teofil.dominikanie.pl/artykul/mass-media-narzedzie-przekazu-prawdy-i-manipulacja-prawda/>.

Metodą na kontrolowanie mediów jest **cenzura**, która ogranicza swobodę publikowania treści przez ich kontrolę przed publikacją.

Słownik

cenzura

kontrola informacji; cenzura to ograniczanie wolności wyrażania myśli i przekonań za pomocą rozwiązań systemowych, czyli np. weryfikacja przez specjalne organy państwowe audycji radiowych i telewizyjnych, treści w prasie czy internecie

czwarta władza

w państwach demokratycznych to inaczej wolne media, które obok władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej mają możliwość kształtowania społeczeństwa; za pomocą mediów można zmieniać ludzkie opinie czy politykę; wolne media służą też jako aparat sprawdzający władzę

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

organ państwowy, który na podstawie ustaw i Konstytucji RP stoi na straży wolności słowa, prawa do informacji oraz etyki dziennikarskiej; może udzielać koncesji na nadawanie sygnału telewizyjnego czy radiowego, a także nakładać kary pieniężne na nadawców

środki masowego przekazu

mass media, media masowe, środki masowego komunikowania – to urządzenia, środki i instytucje, np. prasa, radio, nagrania czy telewizja, za pomocą których przekazywane są treści; do mass mediów zaliczamy także tzw. nowe media, czyli np. telegazetę, telewizję kablową, gry elektroniczne czy internet

Film

Polecenie 1

Obejrzyj miniwykład dr hab. Karoliny Wigury na temat wyzwań, które stoją przed mediami. Następnie wykonaj ćwiczenia.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/Dd6z76y2j>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film opowiadający odpowiadający na pytanie, czy fakty to prawda. Opowiada o wyzwaniach czwartej władzy.

Ćwiczenie 1

Wskaż różnicę między faktem a opinią.

Ćwiczenie 2

Wyjaśnij, czym jest postprawda.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Dokończ zdanie.

Media to czwarta władza, bo pełnią funkcję...

wykonawczą.

sędziowską.

ustawodawczą.

kontrolną.

Ćwiczenie 2

Wskaż, które afery opisane przez media doprowadziły do wszczęcia wobec prezydenta USA procedury *impeachmentu*.

afera Snowdena

upublicznienie tożsamości tajnej agentki CIA Valerie Plame

afera Watergate

afera związana z nakłanianiem rządu innego państwa do ingerowania w wybory w USA w 2019 r.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

“ *Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe*

Art. 12

Dziennikarz jest obowiązany:

1. zachować szczególną staranność i rzetelność przy zbieraniu i wykorzystaniu materiałów prasowych, zwłaszcza sprawdzić zgodność z prawdą uzyskanych wiadomości lub podać ich źródło,
2. chronić dobra osobiste, a ponadto interesy działających w dobrej wierze informatorów i innych osób, które okazują mu zaufanie.

Źródło: *Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 29.08.2019 r.].

Oceń, czy w każdej sytuacji dziennikarz ma obowiązek ujawnić posiadane informacje.

Odpowiedź uzasadnij.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

“ *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.* ”

Rozdział IX Organy kontroli państwowej i ochrony prawa

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

Art. 213 1. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji stoi na straży wolności słowa, prawa do informacji oraz interesu publicznego w radiofonii i telewizji.

2. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji wydaje rozporządzenia, a w sprawach indywidualnych podejmuje uchwały.

Art. 214 1. Członkowie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji są powoływani przez Sejm, Senat i Prezydenta Rzeczypospolitej.

2. Członek Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z godnością pełnionej funkcji.

Art. 215. Zasady i tryb działania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, jej organizację oraz szczegółowe zasady powoływania jej członków określa ustawa.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: prezydent.pl [dostęp 29.08.2019 r.].

Zastanów się i wyjaśnij, dlaczego członek KRRiT nie może należeć do partii politycznej ani związku zawodowego.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

“ W PE o mediach. „Kto kontroluje czwartą władzę?”

– Media stały się władzą. Wpływają na polityków, same są też przez nich chętnie manipulowane. Jest też trzeci podmiot w tym wszystkim, czyli odbiorca, ten, który czyta, słucha i ogląda. Z jednej strony jest on panem, z drugiej niewolnikiem. Panem, bo pod jego gust robione są przekazy, a niewolnikiem, ponieważ pada ofiarą różnych zabiegów, kombinacji polityczno-medialnej – podkreśla w rozmowie z TVP Info prof. Ryszard Legutko.

Źródło: *W PE o mediach. „Kto kontroluje czwartą władzę?”*, dostępny w internecie: tvpparliament.pl [dostęp 29.08.2019 r.].

Wskaż, na jakie zagrożenia ze strony mediów zwraca uwagę prof. Ryszard Legutko. Oceń, czy ma słuszność.

Tekst źródłowy do ćwiczeń 6 i 7

“ Paweł Rozpiątkowski

Czwarta władza jest potrzebna – Kilka refleksji na święto dziennikarzy

Czwartą władzą nazywa się tradycyjnie, jeszcze niedawno nawet bardzo często, środki społecznego przekazu albo mówiąc krócej – media. Odnoszę jednak wrażenie, że dziś mówi się o tym znacznie rzadziej niż 15, 10, a nawet 5 lat temu. Powód jest tak samo prosty i oczywisty: świat mediów szybko się zmienia, a rolę dostarczycieli informacji i kreatorów opinii przejmuje dziś od niedawnych monopolistów – prasy, radia i telewizji – wiele innych podmiotów,

korzystających z nowych narzędzi społecznej komunikacji. Najogólniej mówiąc, chodzi o internet, a w szczególności o media społecznościowe

Wydawcy wielu, kiedyś potężnych, gazet walczą dziś o przeżycie. Lokalnych rozgłośni radiowych, które jeszcze dwadzieścia kilka lat temu wyrastały w Polsce jak grzyby po deszczu, dziś próżno szukać w eterze. Stosunkowo dobrze ma się jeszcze telewizja, ale i jej znaczenie z roku na rok spada. Wszystko przenosi się na inny, szybko rosnący areopag wymiany opinii i informacji, czyli do sieci. Tam zaś mieszają się role nadawców i odbiorców, a potencjalnie komunikatorem może być każdy i każda. To rodzi nowe problemy i wyzwania. (...)

Niepewne swej przyszłości tradycyjne media i pracujący w nich dziennikarze są jednak potrzebni, a nawet niezbędni – jak niezbędna dla zdrowia demokracji jest właśnie czwarta władza. Władza, która działa w imieniu obywateli i w ich imieniu oraz dla ich dobra patrzy na ręce władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej. Bez wolnych, silnych mediów i profesjonalnych dziennikarzy nie będzie miał kto tego robić.

Źródło: Paweł Rozpiątkowski, *Czwarta władza jest potrzebna – Kilka refleksji na święto dziennikarzy*, dostępny w internecie: prasa.wiara.pl [dostęp 29.08.2019 r.].

Ćwiczenie 6

Wskaż, na jakie zmiany w czwartej władzy wskazuje autor tego tekstu.

Ćwiczenie 7

Scharakteryzuj poglądy autora na rolę mediów.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

((M. N.

Jaka jest kondycja dzisiejszego dziennikarstwa? Skowroński wyjaśnia!

– Dziennikarstwo lokalne jest o wiele bardziej trudne niż to centralne, ponieważ dziennikarze lokalni żyją w określonym systemie społecznym – w małych czy średnich miastach, wszyscy się znają i bardzo trudno tym dziennikarzom krytycznie opisać np. władze, bo to grozi bardzo dużymi konsekwencjami. Media lokalne są zależne finansowo od władzy samorządowej. Zdarzają się media, które potrafią konstruktywnie tę władzę opisywać, ale to są wyjątki od reguły – wyjaśnił nam prezes SDP.

Jego zdaniem każdy Polak ma dostęp do takiej informacji, jaką sobie życzy. – Można mieć opis z punktu widzenia opozycji, dobrej zmiany. Jeśli chodzi o kondycję mediów w Polsce i o wolność słowa, to SDP ocenia ją wzorowo, biorąc pod uwagę inne kraje europejskie – powiedział Krzysztof Skowroński.

Źródło: M. N., *Jaka jest kondycja dzisiejszego dziennikarstwa? Skowroński wyjaśnia!*, dostępny w internecie: telewizjarepublika.pl [dostęp 29.08.2019 r.].

Oceń, czy Krzysztof Skowroński ma rację, mówiąc, że uprawianie dziennikarstwa lokalnego jest trudniejsze od ogólnokrajowego. Odpowiedź uzasadnij.

Dla nauczyciela

Autor: Jarosław Dyrda

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Media – czwarta władza

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

X. Kontrola władzy.

Uczeń:

2) podaje przykłady kontroli władzy przez media; analizuje – na współczesnych przykładach – przypadki ograniczania praw mediów; wyjaśnia rolę Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji w Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że poziom krytycyzmu mediów często zależy od ich orientacji politycznej.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- prezentuje przykłady kontroli władzy przez media;
- analizuje przypadki ograniczania praw mediów;
- definiuje rolę Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji;
- ocenia, czy poziom krytycyzmu mediów zależy od ich orientacji politycznej.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;
- analiza materiału źródłowego;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- mapa myśli;
- dyskusja.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Przedstawienie tematu i celów zajęć.
2. Wspólne zdefiniowanie pojęcia media i mass media – burza mózgów. Następnie klasa zostaje podzielona 4–5-osobowe grupy, które mają poszukać w dostępnych źródłach informacji na temat funkcji mediów we współczesnym świecie.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie pozostają w swoich grupach i krótko przedstawiają wyniki poszukiwań. Są one zapisywane na tablicy (mapa myśli). Następnie porównują je z informacjami zawartymi na interaktywnej ilustracji dotyczącej funkcji mediów jako czwartej władzy.
3. Omówienie zasad zawartych w Karcie Etyki Mediów – widżet interaktywny.
4. Zespół klasowy pracuje z tekstami źródłowymi: *Co po piętnastu latach wiemy naprawdę o aferze Rywina?* i *Mija 16 lat od ujawnienia afery »łowców skór«*. Uczniowie zastanawiają się, czy teksty są przykładem realizacji przez media funkcji czwartej władzy – dyskusja.
5. Krótkie omówienie afery Watergate i jej wpływu na pozycję prezydenta USA Richarda Nixona.
6. Analiza tekstu *Media: Władze Chin chcą zacieśnić kontrolę nad religią w internecie*. Uczniowie mają za zadanie wykazać, jak mogą być kontrolowane media.

7. Na podstawie ustawy o KRRiT uczniowie w parach analizują zadania tego organu. Chętne/wybrane osoby przedstawiają wnioski na forum klasy.

8. Uczniowie analizują metody stosowane przez media chcące manipulować informacjami. Omawiają też rolę cenzury.

Faza podsumowująca

1. Praca z filmem i wykonanie ćwiczeń.

2. Rozwiązanie ćwiczeń 1-5 z bloku „Sprawdź się”.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują pozostałe ćwiczenia interaktywne.

Materiały pomocnicze:

Popularna encyklopedia mass mediów, pod red. prof. dr. hab. J. Skrzypczaka, Poznań 1999.

Ustawa z 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji, prawo.sejm.gov.pl.

Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe, prawo.sejm.gov.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą wykorzystać film jako inspirację do stworzenia własnej prezentacji lub filmu na temat prawdy w mediach.